

ТИЖНЕВИЙ МОДУЛЬ
з інтегрованого курсу «Українська мова»
(3 клас)

© Ірина Старагіна, Аліна Ткаченко, Людмила Гуменюк, Оксана Волошенко, Ольга Романюк, 2019 – 2020

© НУШ-2 Авторський колектив під керівництвом Романа Шияна

№ з/п	Дата	Проблемне запитання/ Тема	Орієнтовні види діяльності	Ресурси/Джерела
<p>Тиждень 6 (07.10 - 11.10)</p> <p>Змістові лінії та пропонований зміст</p> <p>Взаємодіємо усно. Уявлення про ситуацію міжособистісного спілкування (умови, учасники, мета). Перепитування як спосіб уточнення почутої інформації в діалозі. Перефразування.</p> <p>Взаємодіємо письмово. Адресат, мета, ситуація. Особливості сучасного письма: письмо від руки та за допомогою клавіатури. Словники як довідкове джерело зі слововживання та правопису (тлумачний, орфографічний).</p> <p>Читаємо. Мета читання (розважитися, отримати інформацію, зрозуміти, переконатися тощо). Місце і час подій, персонажі (мотиви поведінки, причини переживань та емоцій, стосунки між персонажами). Слова автора та персонажів (порівняння, метафори тощо, без уведення термінів), пряме і переносне значення слів у художньому тексті. Виразне читання. Опис настрою, почуттів персонажів твору та власних емоцій, викликаних твором. Улюблений персонаж, обґрунтування свого вподобання, причини співпереживання персонажеві. Проза, вірш та їх ознаки.</p> <p>Досліджуємо мовлення. Орфографічний словник як довідкове джерело щодо норм правопису. Чергування звуків (заміна наголошеного голосного звука ненаголошеним, глухого приголосного дзвінком, твердого приголосного м'яким або пом'якшеним), яке не впливає на зміну значення слова.</p> <p>Досліджуємо медіа. Мета і цільова аудиторія. Візуальні медіа. Паперова та електронна книжка. Аудіовізуальні медіа. Засоби масової інформації: телебачення. Види телевізійних програм (новинні, розважальні, ток-шоу, ігрові, спортивні, просвітницькі, дитячі)</p> <p>Театралізуємо. Словесні і несловесні засоби для створення образу персонажа на сцені.</p> <p>Примітка:</p> <p>1. Завдання, спрямовані на формування та відпрацювання умінь та навичок (графічних, орфографічних, орфоепічних тощо), учитель може добирати додатково, враховуючи індивідуальні особливості учнів.</p> <p>У доборі тематики текстів враховується поточна тема інтегрованого курсу «Я досліджую світ» – МІЖ МИНУЛИМ І МАЙБУТНІМ (жовтень).</p>				
1.		Чи можна з назви тексту дізнатися, про що буде текст – про минуле, сучасність чи про майбутнє?	Передбачення змісту тексту за назвою. Запис власних висловлювань. Перевірка сумнівних написань за орфографічним словником - Текст, який ми будемо читати має назву «Про тиранозаврів та їжу». Чи знайоме вам слово тиранозавр? (<i>Тиранозавр – найвідоміший серед динозаврів. Слово динозаври походить з грецької мови і означає «страшна ящірка»</i> .	Хрестоматія 3-4 кл., Олеся Мамчич «Про тиранозаврів та їжу», с.138

Динозаври з'явилися мільйони років тому. Учені описали понад тисячу видів динозаврів. Деякі вчені вважають динозаврів предками птахів. Проте є і інша думка. Але всі вчені називають крокодилів родичами динозаврів.)

- Про що може йтися в тексті з назвою «Про тиранозаврів та їжу»?

- Що вам додатково треба знати про текст, щоб передбачати, про що він? *(Це текст з енциклопедії, журналу чи це художній текст.)*

- Домовтеся в парі, хто подумає, про що може розповідатися в тексті з такою назвою, якщо це текст в журналі про динозаврів , а хто подумає, про що може розповідатися у вірші з такою назвою. Кожен запише свою думку одним-двома реченнями, починаючи зі слів: *«Цей текст може бути про ...»*. У разі сумніву щодо написання якогось слова звертайтеся до орфографічного словника або запитуйте в мене. *(Обговорення записів.)*

- Як ви думаєте, цей текст про минуле чи про майбутнє? *(Про минуле, бо динозаври вимерли.)*

Чи може такий текст бути про сучасність?

(Може, якщо це, наприклад, оповідання, в якому розказується про дослідника динозаврів.)

Виразне читання/слухання вірша Олесі

Мамчич «Про тиранозаврів та їжу».

Обговорення первинного сприйняття. Робота з ілюстрацією

- Який настрій у вас викликав цей вірш?

- Що робить цей вірш віршем? *(1) Рима*

(маленька - Оленка, з'їдала – страждала, пташку - бідолашку, егоїсти – попоїсти; 2) деяка несподіванка: у тиранозавра є ім'я – Оленка, та ще й вона маленька, а ще й переживає провину перед тими, кого з'їдає.)

- Це жартівливий вірш чи серйозний?
- Як ви думаєте, якого розміру була маленька Оленка?
- А чому у вірші нічого не сказано про її розміри?
- Від чого страждала маленька Оленка?
- Кого називають егоїстом? (Людина, яка байдужа до інших людей, яка нехтує суспільними інтересами заради власних інтересів.)
- Розгляньте ілюстрацію до вірша художниці Світлани Сови на с. 138 та поміркуйте, чи можна стверджувати, що ця ілюстрація є записом змісту вірша за допомогою малюнків? Чи може ця ілюстрація допомогти запам'ятати вірш? Що додала художниця?

Запис тексту під диктування. Взаємоперевірка

Важливо! Учитель/ка пропонує, щоб не забути те, про що йшлося на уроці й повідомити дома батькам, записати невеликий текст під диктування. Після завершення запису учитель пропонує учням обмінятися зошитами та перевірити запис одне в одного, використовуючи зразок (учитель надає зразок на дошці або в роздрукованому форматі на кожному парі учнів).

Динозаври

Слово динозаври походить з грецької мови і означає «страшна ящірка». Динозаври з'явилися мільйони років тому. Учені знають понад тисячу видів динозаврів. Деякі вчені вважають динозаврів предками птахів. Проте є й інша думка. Але всі вчені називають крокодилів родичами динозаврів.

Спостереження за поведінкою голосних звуків [e] та [и] в наголошених та ненаголошених складах. Уявлення про сильну та слабку позиціюзвуків

- Чи викликали якісь слова труднощі в написанні?
- Чи вагався хтось, як писати *дИнозаври* чи *дЕнозаври*? (Так, бо можна вимовити по-різному. Але хтось уже бачив, як слово пишеться в книжках і тому написав з пам'яті.)
- А чи вагався хтось у написанні слова *учЕні*? Чому?

Важливо! У словах є сильні й слабкі позиції для звуків. **Сильна позиція** – це місце в слові, коли заміна звука призводить до руйнування слова. **Слабка позиція** – це місце в слові, коли заміна звука не впливає на значення слова.

- У якому з цих слів звуки [и] в сильній позиції, а в якому – у слабкій?
- У якому складі – наголошеному чи ненаголошеному - звуки [e] та [и] опиняються в слабкій позиції? А в якому - у сильній?

			<p>Д/з. Повправляйтеся у виразному читанні вірша для участі у фестивалі кращих виконавців вірша Олесі Мамчич «Про тиранозаврів та їжу». За бажанням вірш можна вивчити. Також можна подбати про театральний костюм чи театральний реквізит, про пантоміму, якою можна супроводити виконання вірша.</p>	
2.	Які тексти допомагають дізнаватися про минуле: тексти науковців чи письменників?	<p>Фестиваль кращих виконавців вірша Олесі Мамчич «Про тиранозаврів та їжу»</p> <p><i>Важливо!</i> У класі завжди є учні, яким не до вподоби вчити великі за обсягом вірші, але вони з радістю можуть розказати з пам'яті короткий вірш. Незалежно від того, скільки в класі бажуючих, учитель ініціює такий фестиваль та підтримує бажання учнів узяти в ньому участь.</p> <p>Створення кластеру «Де можна дізнатися про минуле?»</p> <p>Запропонуйте учням подумати, що таке «минуле» і як про нього можна дізнатися. Запишіть словосполучення «дізнатися про минуле» посередині дошки. Запросіть учнів назвати те, що на їхню думку, стосується цієї теми, записуючи в схему, уточнюючи зв'язки між поняттями.</p> <p><i>Важливо!</i> Учитель допомагає учням дійти до думки, що минуле – це те, що пройшло. Минуле є в кожній людині, бо вона змінюється,</p>		

залишаючи щось позаду (наприклад, минула адреса проживання тощо). Біографія – це опис життя людини, де розказується про минуле і теперішнє. Деякі письменники про своє минуле пишуть у власних книжках. Минуле є у кожного слова, бо воно може з часом переходити з однієї мови в іншу (як слово динозаври прийшло з давньогрецької), може отримувати нові значення (наприклад, чай – це назва рослини, але в сучасній мові чай – це напій). Про це дізнаються із словників та довідників. Словники та довідники складають науковці. Минуле є у вулиці, на якій живе дитина (може бути минула назва). Минуле є у міста (також назва міста могла змінюватися і може бути минула назва). Минуле є у будь-якої країни. Зараз Україна незалежна, а в минулому до 1991 року була в складі іншої країни – Радянського Союзу. Минуле є у людства. Сучасний вид людини відрізняється від предків (кроманьйонців, австралопітеків). Минуле є планети Земля (зміна клімату, зникнення річок та озер тощо). Бажано обговорити з учнями, звідки про все це можна дізнатися (розкопки, музеї, фотографії, книжки, розповіді свідків тощо) і записати на схемі. Також обговорюється, що про минуле розповідають, безумовно, в першу чергу науковці в своїх творах, але багато можна дізнатися про минуле і з творів письменників.

Запис тексту під диктування. Взаємоперевірка

Важливо! Учитель/ка пропонує, щоб не забути те, про що йшлося на уроці й повідомити дома батькам, записати невеликий текст під диктування. Після завершення запису учитель пропонує учням обмінятися зошитами та перевірити запис одне в одного, використовуючи зразок (учитель надає зразок на дошці або в роздрукованому форматі на кожному парі учнів).

Минуле

Про своє минуле людина розкажує в біографії. Словник або довідник повідомляє про минуле слова. Минуле є у міст та країн. Минуле є у планети Земля. Про минуле розказують у музеях та книгах по історії. Також про минуле пишуть оповідання та романи.

Спостереження за поведінкою голосних звуків [e] та [и] в наголошених та ненаголошених складах. Сильна та слабка позиція звуків

- Чи викликали якісь слова труднощі в написанні?
- Чи вагався хтось, як писати *мИнуле* чи *мЕнуле*? (Так, бо можна вимовити по-різному. Але хтось уже бачив, як слово пишеться в книжках і тому написав з пам'яті.)
- А чи вагався хтось у написанні слава *людИна*? Чому?
- У якому з цих слів звуки [и] в сильній позиції, а в якому – у слабкій?
- У якому складі – наголошеному чи

			<p>ненаголошеному - звуки [е] та [и] опиняються в слабкій позиції? А в якому - у сильній?</p> <p>Дз. Зверніться до бібліотеки або до знайомих та поцікавтеся книжкою про динозаврів, щоб зробити в класі презентацію за таким планом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назва книги. 2. Автор книги. 3. Ілюстрації. 	
3.	Чи зникне паперова книжка з появою електронної?	<p>Презентація книг про динозаврів за планом:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назва книги. 2. Автор книги. 3. Ілюстрації. <p>Важливо!Учитель звертає увагу на те, що серед дитячих презентацій є презентації як паперових, так і електронних книжок. Якщо ніхто з учнів не запропонував електронну книжку, то вчитель сам знайомить учнів з однією з них. У залежності від можливостей учитель може просто завантажити заздалегідь сторінки книги в pdf на свій гаджет і переглянути з учнями (наприклад, http://vivat-publishing.com/knygy/dinozavri/).</p> <p>Можна також повідомити про сайти – електронні бібліотеки з електронними книжками в інтернеті (наприклад, https://iknigi.net/avtor-d-miroshnkova/62722-dinozavri-dityacha-enciklopedya-d-miroshnkova/read/page-8.html)</p> <p>Але якщо в учителя (або в когось з учнів) є readerbook (електронна книжка), тобто</p>	<p>Про динозаврів:</p> <p>http://vivat-publishing.com/knygy/dinozavri/.</p> <p>https://iknigi.net/avtor-d-miroshnkova/62722-dinozavri-dityacha-enciklopedya-d-miroshnkova/read/page-8.html</p>	

			<p>цифровий пристрій для відображення тексту в електронному вигляді, то учитель може показати учням, як він/вона користується ним.</p> <p>Створення письмового повідомлення «Електронна та паперова книги: переваги та недоліки» (за матеріалами http://www.aup.com.ua/uploads/Pochatkova_school_2018.pdf(с. 71 - 72)). Перевірка сумнівних написань за орфографічним словником.</p> <p>Редагування тексту</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прочитайте незавершений текст (Додаток 1), поданий в лівій колонці. - Поміркуйте, що на вашу думку є суттєвою перевагою електронної книжки перед паперовою, а що – недоліком. Та навпаки. Оберіть, про яку книжку ви будете писати: паперову чи електронну. Запишіть свої міркування, завершивши речення. - У разі сумнівів у написанні того чи іншого слова звертайтеся до орфографічного словника. - Обміняйтеся зошитами та прочитайте текст один одного. Обговоріть, що вам сподобалося в текстах одне одного, а що, на вашу думку, бажано змінити або додати. - Поміркуйте, що б ви уточнили у власному тексті після обговорення. Відредагуйте власний текст в колонці поруч. 	<p>Посібник з медіаграмотності: http://www.aup.com.ua/uploads/Pochatkova_school_2018.pdf</p>
4.		<p>Як слова в тексті допомагають зрозуміти, що подія відбулася в</p>	<p>Виразне читання/слухання вірша Марії Морозенко «Динозаври» (Додаток 2).</p> <p>Мовленнєвий експеримент. Форми часу слів-назв дій</p>	

		<p>минулому?</p>	<p>- (Після читання) Як ви думаєте, поетеса, коли створювала цей вірш хотіла розважити дітей чи допомогти їм дізнатися чогось нового? Що саме?</p> <p>- Чим вірш інколи може бути кращим за енциклопедію? (Короткий та яскравий опис, відсутність деталей, цікаві порівняння, гумор та емоції, рима, яка покращує запам'ятовування .)</p> <p>- Динозаври – це минуле нашої планети. Знайдіть та підкресліть усі слова у вірші, які говорять нам про те, що динозаври жили колись. Що це з слова? (Йдеться про слова-назви дій: носив, мав, лякав, був, умів, позирав тощо).</p> <p>- Спробуйте прочитати перші чотири рядки (розповідь про стегозавра) так, щоб розповідь була не про минуле, а про сучасність.</p> <p><i>Стегозавр всі ночі й дні Носить панцир на спині, На хвості шипи він має, Ними ворогів лякає.</i></p> <p>- Яку особливість слів-назв дій ви зараз помітили? (Слова-назви дій мають різні форм). Форми, які ми зараз виявили, - це форми часу.</p> <p>Важливо! У слів назв-дій є форми минулого часу (носив, мав, лякав), теперішнього часу (носить, має, лякає) та майбутнього (носитиме, матиме, лякатиме).</p> <p>- Розкажіть про стегозавра, використовуючи</p>	
--	--	------------------	--	--

			<p>форми майбутнього часу.</p> <p><i>Стегозавр всі ночі й дні Носитиме панцир на спині, На хвості шипи він матиме, Ними ворогів лякатиме.</i></p> <p>Робота в групах: створення мапи знань про динозаврів на основі вірша Марії Морозенко «Динозаври» (Додаток 2) - Створіть мапу знань на основі цього вірша</p> <p>Важливо! Інформація наведена у вірші дозволяє створити мапу знань, даючи відповіді на питання: Як виглядали динозаври? Чим харчувалися динозаври? Як пересувалися динозаври? Учитель не втручається в роботу груп, але у разі, якщо учні якоїсь групи не можуть розпочати роботу, задає їм допоміжні питання, спрямовуючи їхню роботу.</p> <p>Презентація мапи знань - (Після обговорення створених мап) Як можна перевірити, чи справді авторка подає нам достовірну інформацію про цих тварин? (Можна прочитати в енциклопедіях або в інтернеті.) - Пригадайте, що допомагає знайти інформацію в енциклопедії. (Зміст, алфавітний покажчик).</p>	
5.		Що в минулому людям заміняло перегляд	<p>Робота в групі: створення усного висловлення про улюблені родинні телевізійні передачі. Перефразування як</p>	<p>Сюжет про парк динозаврів: https://tsn.ua/video/video-</p>

		<p>телевізійних програм?</p>	<p>прийом уточнення думки співрозмовника</p> <ul style="list-style-type: none"> - Розкажіть одне одному, які телевізійні передачі люблять дивитися у вашій родині, і які з них є саме вашими улюбленими передачами і чому. - Домовтеся, хто з групи зробить для нас усіх короткий підсумок того, про що розказали учасники групи. <p>Важливо! Учитель/ка відстежує, щоб у групі змінився доповідач у порівнянні з виконанням аналогічного завдання на попередніх тижнях. Учні, які будуть робити підсумування, використовують таблицю (Додаток 3) і заповнюють її під час обговорення, а перед виступом від імені групи уточнюють в учасників, чи правильно він/вона все розуміє, переповівши на основі записів в таблиці основну інформацію, почуту від кожного. Якщо щось не зрозуміло і потрібно перепитати або уточнити учні використовують фрази «Я правильно тебе розумію, що ...? Я нічого не плутаю?». Варто вказати дітям, скільки часу відводиться на обговорення.</p> <p>Учитель/ка в ході обговорення звертає увагу учнів на те, що телевізійні програми з'явилися в минулому столітті з винаходом телевізора.</p> <p>Постає питання, чим займалися люди у вільний час, коли не було телевізора? Чи такий це вже корисний винахід?</p> <p>Створення письмового повідомлення «Чим корисне телебачення?»</p>	<p>novini/miy-putivnik-opolske-voyevodstvo-batkivschina-dinozavriv-ta-naygarnishi-palaci-polschi.html</p>
--	--	------------------------------	---	---

- Поміркуйте, чим на вашу думку поява телебачення стала в нагоді людям. Запишіть свою думку 2 -3 реченнями.

-У разі сумнівів у написанні того чи іншого слова звертайтеся до орфографічного словника.

- Обмінюйтеся зошитами та прочитайте текст один одного. Обговоріть, що вам сподобалося в текстах одне одного, а що, на вашу думку, бажано змінити або додати.

Засоби масової інформації: телебачення. Види телевізійних програм: новинні, розважальні, ток-шоу, ігрові, спортивні, просвітницькі, дитячі

Учитель запитує учнів, що вони знають про те, як раніше розповсюджувалася інформація. Розказує (якщо учні не наводять такі відомості), що у давнину голуб використовувався як поштар, також були піші кур'єри для передачі повідомлень. Найвідоміший з цих кур'єрів був Філіппід, який за переказами давньогрецького історика Плутарха (490 до н. е.) передав звістку про перемогу у Битві при Марафоні в Афіни і помер від виснаження. Він пробіг 40 кілометрів. Потім пошту з повідомленнями стали передавати на конях. Коли з'явилися газети інформація стала доступною для більшої кількості людей, але все одно потрібний був час, щоб довести на конях ці газети в різні частини країни. Потім учитель задає питання про те, як розповсюджуються інформація сьогодні. Так, це не лише газети (які везуть машинами,

		<p>літаками у різні кінці країни) , а також радіо, телебачення, інтернет. Тобто інформацію можна отримати миттєво. Далі обговорюються програми новин на телебаченні.</p> <p>Телеб́ачення (від грец. τῆλε — далеко) — загальний термін, що охоплює всі аспекти технології та практичної діяльності, пов'язаних з безпроводною передачею рухомих зображень зі звуковим супроводом у реальному часі, на далекі відстані.</p> <p>Наприклад:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Як у вашій родині дізнаються про новини? - Які телевізійні програми новин ви знаєте? - Яка особливість ранкових новинних програм на телебаченні? <i>(Створити гарний настрій на робочий день, ознайомити з новинами, розказати про погоду, познайомити з цікавими людьми, дати рекламу тощо.)</i> - Подивіться уривок <i>(перші 2 хв. про динозаврів)</i> з передачі «Сніданок з 1 + 1» про подорож у Польщу . - Про що розповідається в цьому відеозапису? - Як ви думаєте, з якою метою ця розповідь включена в ранкову новинну передачу? <i>(Реклама подорожі; пізнавальна інформація.)</i> - Як ви думаєте, чому я дібрала саме цей уривок для нашого заняття? - Що повідомили про тиранозаврів у цьому відео фрагменті? Чи співпадає це з тим, що ми дізналися про тиранозавра Оленку у вірші Олесі Мамчич «Про тиранозаврів та їжу»? Як 	
--	--	--	--

ставитися до таких суперечливих фактів?

Запис слів під диктування: виявлення слів, де звуки [е] та [и] трапилися в сильній або слабкій позиції

- Запишіть слова в два стовпчики. У перший записуйте ті слова, де звук [е] та [и] трапилися в наголошеному складі (тобто в сильній позиції), а в другий – у ненаголошеному складі (тобто в слабкій позиції). Звуки [е] та [и] в слабкій позиції замість букви позначайте звук рисою, щоб не зробити помилку: т_л_візор.

[е] та [и] наголошені	[е] та [и] ненаголошені
<i>диктор</i>	т л візор

Слова для диктування: *диктор*, трубка, телевізор, *винахід*, передача, *диск*, публіка, технологія, *пристрій*, апарат, редактор, реклама, *оселя*, кабель, дисплей

Важливо! У списку є слова, які не відповідають ні одному зі стовпчиків, тому учні їх не записують.

Електронна та паперова книги: переваги та недоліки

До обговорення	Після обговорення
<p>Мені більше до вподоби _____ варіант книги. Я так вважаю, тому що _____ _____ _____.</p>	<p>Мені більше до вподоби _____ варіант книги. Я так вважаю, тому що _____ _____ _____.</p>
<p>І це суттєва перевага таких книжок. Але _____ книжки _____ _____ _____.</p>	<p>І це суттєва перевага таких книжок. Але _____ книжки _____ _____ _____.</p>
<p>І це їхній недолік. А ще я хочу додати, що _____ _____ _____.</p>	<p>І це їхній недолік. А ще я хочу додати, що _____ _____ _____.</p>

Додаток 2

Динозаври

Стегозавр всі ночі й дні
Носив панцир на спині,
На хвості шипи він мав,
Ними ворогів лякав.

Птеродактиль був крилатим,
Ніби птах, умів літати.
Згори хижо позирав,
Пильно здобич визирав.

Трицератопс був рогатим,
Рогів мав він забагато:
І на носі, й над очима,
Захищався легко ними.

Тиранозавр мав грізний вид.
Їв він м'ясо на обід.
Дуже гострі зуби мав,
Влучно ними полював.

Диплодок заняття мав –
Увесь день траву жував.
Зовні був він, як пітон,
Як слон, важив кілька тонн.

Марія Морозенко

Додаток 3

ІМ'Я	ЯКІ ТЕЛЕВІЗІЙНІ ПРОГРАМИ ЛЮБИТЬ МОЯ РОДИНА?	ЯКІ ТЕЛЕВІЗІЙНІ ПРОГРАМИ ЛЮБЛЮ Я?	ЧОМУ Я ЛЮБЛЮ САМЕ ЦІ ПРОГРАМИ?

«Медійна програма в Україні» фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) і виконується міжнародною організацією Internews.



Виготовлення цього тижневого кейсу стало можливим завдяки підтримці американського народу, що була надана через проект USAID «Медійна програма в Україні», який виконується міжнародною організацією Internews. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю авторської групи та необов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.